

Čas v pojetí mladého / Patočka o čase

Patočka ve svém pozoruhodném článku (v KR 1952) vyslovil řadu formulací, které mají ohromnou inspirující sílu, ale zároveň si zcela záměrně kladou překážky k třeba jen náznaku promyšleného řešení. Zůstanu jen u posledního odstavce: nedostatečnost a dokonce prohřešek mytického myšlení prý snad spočívá „v tom, že vůbec klade do času něco více než naši lidskou odpověď na bezpodmínečnou výzvu“ (7630, str. 136, a předchozí). Patočka si musel být zcela jednoznačně vědom toho, že pro křesťana musí tato formulace znít jako odmítnutí a zavržení myšlenky inkarnace (totiž jako jakéhosi rezidua mýtu). To vlastně ještě podtrhuje zdůrazněním toho, že ona „bezpodmínečná výzva“ je nesouměřitelná, incommensurabilis, a to „absolutně“. Je-li tomu tak, zůstává nevyjasněno, v čem vůbec může spočívat ona „lidská odpověď“ na „výzvu pravé budoucnosti“, nesmí-li to vést ke snaze „učinít souměřitelným“ něco, co takovým není a být nemůže, a to „absolutně“. – V některých formulacích, které zmíněnému závěru předcházejí, mluví Patočka o „běhu časovým světem“ a o bytostném vztahu lidského vědomí „k něčemu, co je mimo veškerý časový svět i časové plynutí“ (Patočka také ovšem mluví také o „historickém čase, který zřejmě nelze ztotožnit se „světem časového plynutí“, jak ještě uvidíme), zatímco pro „lidský čas“ je příznačný „kontakt, napojení na toto zcela odlišné“. V „historickém čase“ jsou „momenty kontaktu s oním posledním a rozhodujícím, co čas nikdy neobsáhne“ (který „čas“? historický? A co ty „momenty“?). Takže: »Proto je historický čas přípravou na „pravý čas, na „pravý okamžik“, na „naplnění času“.« (134). Proč mluví Patočka jedním dechem jakoby o témž, když říká „pravý čas“ a „pravý okamžik“? – To vše nás jistě inspiruje či spíše vydráždí k přemýšlení; ale proč ty náznaky a bez domýšlení?

(Písek, 111012-1.)